КЛЮЧОВА ТЕМА[1]
Стаття 8
Спорідненість

(Останнє оновлення: 29.02.2024)

Вступ

Поняття спорідненості для цілей цієї ключової теми означає правове визнання зв'язку між матір'ю чи батьком і дитиною, включно з питаннями прізвища дитини. Отже, воно стосується кількох типів скарг: поданих біологічним або законним батьком чи матір'ю або дитиною (народженою в шлюбі чи поза ним). Це поняття не охоплює конкретні ситуації, наприклад усиновлення або гестаційне сурогатне материнство[2], та суміжні питання, як-от опіка, право на доступ або спілкування.

Встановлення та оскарження такого правового визнання може порушувати питання згідно з різними статтями Конвенції (особливо статтею 8, а також статтями 6 і 14). Під час розгляду рішень національних органів влади, ухвалених ними під час здійснення ними своїх дискреційних повноважень, Суд прагнутиме встановити справедливий баланс між усіма відповідними інтересами: заявника, дитини, законного(-их) батька чи матері (батьків), сім'ї та загального інтересу, який полягає в забезпеченні правової визначеності та безпеки сімейних відносин (*«Лаванши проти Швейцарії» (Lavanchy v. Switzerland)*, 2021, § 32).

Застосовність статті 8

- У питаннях законних стосунків між батьками та дітьми йдеться про важливий аспект індивідуальної ідентичності (*«Ч.Е. та інші проти Франції» (C.E. and Others v. France)*, 2022, § 54). У конкретних ситуаціях Суд визнавав існування *de facto* «сімейного життя» між дорослим та дитиною за відсутності біологічних зв'язків або визнаного правового зв'язку, за умови, що між ними існували в дійсності тісні особисті зв'язки. Поняття «приватне життя» не виключало емоційних зв'язків, що виникали та підтримувались між дорослим і дитиною у інших випадках, ніж класична спорідненість (§§ 49 і 53-54).
- Право знати своє походження і мати його визнання не втрачає силу з віком. Народження, зокрема обставини, в яких була народжена дитина, становили частину гарантованого статтею 8 «приватного життя» дитини, а в подальшому й дорослого (*«Скальцо проти Італії» (Scalzo v. Italy)*, 2022, §§ 58-59 і 63-64).
- Провадження щодо батьківства підпадають під дію статті 8 не лише у справах, що стосуються відносин, які базуються на шлюбі, але й у разі існування інших *de facto* «сімейних зв'язків» (*«Кіган проти Ірландії» (Keegan v. Ireland)*, 1994, § 44; *«Крун та інші проти Нідерландів» (Kroon and Others v. the Netherlands)*, 1994, § 30; *«Нюлунд проти Фінляндії» (Nylund v. Finland)* (ухв.), 1999).
- У випадку, якщо наявність сімейних зв'язків не було встановлено, провадження щодо батьківства, втім, можуть підпадати під дію статті 8 в контексті поняття «приватне

[1] Підготовлено Секретаріатом Суду. Не покладає зобов'язань на Суд.
Цей переклад опубліковано за домовленістю з Радою Європи, Європейським судом з прав людини та Верховним Судом (Україна) і виконано бюро перекладів «Профпереклад».
[2] Див. відповідну ключову тему «Сурогатне материнство».

життя» (*«Нюлунд проти Фінляндії» (Nylund v. Finland)* (ухв.), 1999, щодо встановлення спорідненості між ймовірним батьком та дитиною, народженою поза шлюбом, *«Чапин проти Туреччини» (Çapın v. Turkey)*, 2019, §§ 33-34; *«Баклунд проти Фінляндії» (Backlund v. Finland)*, 2010, § 37, 6 липня 2010 року; *«Мікулич проти Хорватії» (Mikulić v. Croatia)*, 2002, §§ 52-55; *«Расмуссен проти Данії» (Rasmussen v. Denmark)*, 1984, § 33, і *«Шофман проти Росії» (Shofman v. Russia)*, 2005, § 31, щодо оскарження спорідненості з батьком). Право на встановлення свого походження належить до сфери застосування поняття «приватне життя», яке охоплює важливі аспекти особистої ідентичності, як-от встановлення особи батьків людини (*«Болєвич проти Сербії» (Boljević v. Serbia)*, 2020, § 28), включно з питаннями доказування за допомогою ДНК-тесту (*«І.Л.В. проти Румунії» (I.L.V. v. Romania)* (ухв.), 2010, § 33).

- Неспроможність отримати визнання правових стосунків між дитиною та колишньою партнеркою її біологічної матері може розглядатися як в контексті права на «сімейне життя», так і в контексті права на «приватне життя» (*«Ч.Е. та інші проти Франції» (C.E. and Others v. France)*, 2022, §§ 49-55).
- Сама лише біологічна спорідненість, без жодних правових або фактологічних елементів, які свідчили б про існування тісних особистих стосунків, не може вважатися достатньою для застосування захисту за статтею 8 (*«Марініс проти Греції» (Marinis v. Greece)*, 2014, § 62).
- Поняття прізвища стосується «приватного» та «сімейного» життя особи (*«Кузан і Фаццо проти Італії» (Cusan and Fazzo v. Italy)*, 2014, §§ 55-56; *«Манде проти Франції» (Mandet v. France)*, 2016, §§ 44-45).
- Право батьків-трансґендерів та їхніх біологічних дітей на реєстрацію у свідоцтві про народження дитини статі батьків, до якої ті себе відносять, стосується «приватного життя» заявників (*«О.Г. та Ґ.Г. проти Німеччини» (O.H. and G.H. v. Germany)*, 2023, §§ 81 і 83; також див. *«А.Г. та інші проти Німеччини» (A.H. and Others v. Germany)*, 2023, §§ 85 і 87).

Принципи, виведені з поточної судової практики

- Якщо було встановлено існування сімейного зв'язку з дитиною, Держава повинна діяти так, щоб цей зв'язок розвивався, і створити правові гарантії, які уможливлюють інтеграцію дитини в сім'ю з моменту народження або за першої реальної нагоди після цього (*«Кіган проти Ірландії» (Keegan v. Ireland)*, 1994, § 50; *«Крун та інші проти Нідерландів» (Kroon and Others v. the Netherlands)*, 1994, § 32).
- Біологічна та соціальна реальність, як правило, повинна переважати над правовою презумпцією, яка суперечить як встановленим фактам, так і бажанням відповідних осіб, не приносячи нікому користі (*«Крун та інші проти Нідерландів» (Kroon and Others v. the Netherlands)*, 1994, § 40, щодо спорідненості з батьком і *«Емоне та інші проти Швейцарії» (Emonet and Others v. Switzerland)*, 2007, § 86, щодо спорідненості з матір'ю). Як зазначається в рішенні у справі *«Міцці проти Мальти» (Mizzi v. Malta)*, 2006, ситуація, в якій допускається, щоб правова презумпція переважала над біологічною реальністю, може бути несумісною, навіть беручи до уваги свободу розсуду Держави, з зобов'язанням забезпечувати ефективну «повагу» до приватного та сімейного життя (§§ 113-114).
- Найкращі інтереси дитини мають бути першочерговим міркуванням (*«Койчев проти Болгарії» (Koychev v. Bulgaria)*, 2020, § 56). Якщо потрібно здійснити врівноваження інтересів, то інтереси дитини мають переважати (*«Юсеф проти Нідерландів» (Yousef v. the Netherlands)*, 2002, § 73). А отже, не було нерозумним віддати перевагу найкращим інтересам дитини та принципу правової визначеності над інтересами

заявника, який прагнув до визначення біологічного факту, незважаючи на відмову дитини, яка мала давно встановлений законний батьківський зв'язок із заявником, пройти ДНК-тест (*«І.Л.В. проти Румунії» (I.L.V. v. Romania)* (ухв.), 2010, §§ 42-45). Втім, найкращі інтереси дитини не обов'язково відповідають висловленим дитиною бажанням (*«Манде проти Франції» (Mandet v. France)*, 2016, §§ 56-57).

- Межі свободи розсуду, якою користується Держава, повинні визначатися з огляду на особливі обставини, сферу застосування та контекст (*«Манде проти Франції» (Mandet v. France)*, 2016, § 52; див. також *«А.Л. проти Франції» (A.L. v. France)*, 2022, §§ 51-55 і 61-62; *«О.Г. та Ґ.Г. проти Німеччини» (O.H. and G.H. v. Germany)*, 2023, §§ 112-117; *«А.Г. та інші проти Німеччини» (A.H. and Others v. Germany)*, 2023, §§ 112-117). Наприклад, у випадку, коли скарги порушили низку етичних питань, і на європейському рівні був відсутній консенсус щодо встановлення правових стосунків між дитиною та колишньою партнеркою біологічної матері, Суд ухвалив рішення, згідно з яким ці міркування схиляли чашу терезів на користь надання Державам широкої свободи розсуду. Водночас у питаннях стосунків між батьками та дітьми йдеться про важливий аспект індивідуальної ідентичності; у цьому випадку Суд роз'яснив, що Держава мала вужчу свободу розсуду у питаннях, що стосувалися розгляду становища дитини, чиї найкращі інтереси мають першочергове значення (*«Ч.Е. та інші проти Франції» (C.E. and Others v. France)*, 2022, §§ 85-90).
- Втручання в приватне життя померлої особи не могло мати місце у зв'язку з клопотанням про відібрання з її тіла зразків для тесту ДНК, у разі, якщо таке клопотання було зроблено після її смерті (*«Яггі проти Швейцарії» (Jäggi v. Switzerland)*, 2006, § 42; *«Болєвич проти Сербії» (Boljević v. Serbia)*, 2020, § 54).
- Особа має життєво важливий інтерес, захищений Конвенцією, в отриманні інформації, що правдиво розкриває важливі аспекти її особистої ідентичності (*«Скальцо проти Італії» (Scalzo v. Italy)*, 2022, § 64).

Спорідненість з матір'ю

- Суд визнає принцип *mater semper certa est* (матір завжди достовірно відома) і вважає, що внесення імені матері до свідоцтва про народження повинне слугувати достатнім доказом спорідненості дитини з матір'ю (*«Маркс проти Бельгії» (Marckx v. Belgium)*, 1979, §§ 36-37). Водночас Суд також захищає інтереси матері в питанні права народжувати анонімно (*«Одьювр проти Франції» (Odièvre v. France)* [ВП], 2003, § 44; *«Шер'є проти Франції» (Cherrier v. France)*, 2024, § 72). Див. також рішення у справі *«Леон Мадрид проти Іспанії» (León Madrid v. Spain)*, 2021, щодо надання дитині прізвища її матері (§§ 60-66).

Спорідненість з батьком

- Держави можуть запроваджувати строки для порушення провадження щодо батьківства (*«Расмуссен проти Данії» (Rasmussen v. Denmark)*, 1984, § 41; *«Шофман проти Росії» (Shofman v. Russia)*, 2005, § 39; *«Сілва та Мондін Коррея проти Португалії» (Silva and Mondim Correia v. Portugal)*, 2017, § 57; *«Ч.П. та М.Н. проти Франції» (C.P. and M.N. v. France)*, 2023, § 45). Після спливу строку позовної давності для оскарження батьківства, більшого значення потрібно надавати інтересам дитини порівняно з інтересами чоловіка, який оскаржує своє батьківство *(«Їлдирим проти Австрії» (Yildirim v. Austria) (ухв.),* 1999; *«Чапин проти Туреччини» (Çapın v. Turkey)*, 2019, § 77). Втім, ці строки не слід застосовувати надто жорстко, не беручи до уваги обставини конкретної справи (*«Фінікаріду проти Кіпру» (Phinikaridou v. Cyprus)*, 2007,

§ 65; *«Чапин проти Туреччини» (Çapın v. Turkey)*, 2019, §§ 57-61, та наведені в цих пунктах посилання; *«Ч.П. та М.Н. проти Франції» (C.P. and M.N. v. France)*, 2023, § 45).

- Ситуації, коли встановлені національним законодавством строки для порушення провадження щодо батьківства є абсолютними та жорсткими, можуть бути визнані такими, що порушують статтю 8. І навпаки, у випадках, коли національне законодавство передбачає продовження строків, якщо після їх спливу стали відомими обставини, що стосувалися справи, Суд визначав, чи заявники діяли достатньо ретельно, щоб скористатися можливістю подати позов після того, як сплив строк подання позову (*«Лаванши проти Швейцарії» (Lavanchy v. Switzerland)*, 2021, § 34, і *«Чапин проти Туреччини» (Çapın v. Turkey)*, 2019, §§ 59-61).
- Життєво важливий інтерес у правовому встановленні біологічної істини не звільняє від дотримання вимог національного законодавства (*«Сілва та Мондін Коррея проти Португалії» (Silva and Mondim Correia v. Portugal)*, 2017, §§ 67-68; *«Ч.П. та М.Н. проти Франції» (C.P. and M.N. v. France)*, 2023, § 52). Наприклад, відмова зробити виняток щодо строку згідно з національним законодавством не порушувала статтю 8, якщо заявник не надав обґрунтування своєї бездіяльності впродовж 31 року (*«Лаванши проти Швейцарії» (Lavanchy v. Switzerland)*, 2021, § 39). Крім того, Суд не побачив порушення статті 8 в тому, що біологічний батько без поважної причини не подав належний позов до спливу строку, і що дитина вже мала встановлені стосунки з батьком (*«Ч.П. та М.Н. проти Франції» (C.P. and M.N. v. France)*, 2023, § 45).
- Під час проведення «тесту на врівноважування інтересів» під час розгляду справ, пов'язаних з питаннями батьківства, Суд врахував низку факторів: зокрема, див. рішення у справах *«Болєвич проти Сербії» (Boljević v. Serbia)*, 2020, §§ 51-53 і § 56, *«Лаванши проти Швейцарії» (Lavanchy v. Switzerland)*, 2021, §§ 32-33.
- У справі *«Болєвич проти Сербії» (Boljević v. Serbia)*, 2020, заявнику стало відомо про остаточне судове рішення щодо його походження через декілька десятиліть після того, як сплив строк, застосовний для відновлення судового провадження щодо батьківства, і попри його вкрай особливу ситуацію не існувало законного способу продовжити цей термін для подання заяви про відновлення провадження (§ 54). Збереження правової визначеності як таке було визнано недостатньою підставою для позбавлення заявника права на встановлення його походження (§ 55).
- У випадку, коли чоловік прагне домогтися визнання свого батьківства щодо дитини, народженої у шлюбі (*«Нюлунд проти Фінляндії» (Nylund v. Finland)* (ухв.), 1999), більша вага може надаватися інтересам дитини та існуючого сімейного союзу. Що стосується можливості біологічного батька оскаржити презумпцію батьківства чоловіка, Держави користуються певною свободою розсуду у питаннях визначення спорідненості з батьком (*«Чавдаров проти Болгарії» (Chavdarov v. Bulgaria)*, 2010, і *«Марініс проти Греції» (Marinis v. Greece)*, 2014, §§ 70-71). Порівняйте і зіставте з випадками, коли йдеться про партнерів, які не перебувають у шлюбі: *«Ружаньський проти Польщі» (Różański v. Poland)*, 2006, і *«Юсеф проти Нідерландів» (Yousef v. the Netherlands)*, 2002.
- У випадках, коли ймовірний біологічний батько оскаржував батьківство існуючого законного батька, який мав з дитиною соціальні та сімейні стосунки, рішення щодо того, чи надавати ймовірному біологічному батьку можливість оскаржити батьківство за таких обставин справи належить до сфери свободи розсуду Держави, й аналогічні міркування, застосовні до питання про те, чи потрібно надавати ймовірному біологічному батьку можливість вимагати роз'яснення походження дитини шляхом генетичних тестів, не змінюючи правового статусу дитини (*«Кауцор проти Німеччини»*

(Kautzor v. Germany), 2012, §§ 77-79; див. також рішення у справі *«Аренс проти Німеччини» (Ahrens v. Germany)*, 2012, § 75).

- Якщо не вдається примусити ймовірного батька пройти ДНК-тест, Держава повинна надати альтернативні засоби, які дали б незалежному органу оперативно винести рішення у справі про встановлення батьківства (*«Мікулич проти Хорватії» (Mikulić v. Croatia)*, 2002, § 64).
- Особу можна зобов'язати надати зразок генетичного матеріалу під час провадження з питання встановлення батьківства (*«Міфсуд проти Мальти» (Mifsud v. Malta)*, 2019, §§ 70-75). Обов'язок Держави полягає у встановленні справедливого балансу між інтересами, що стосуються встановлення батьківства, та інтересом заявника, що полягає в тому, щоб не проходити ДНК-тест (*там само*, 2019, § 77; див. також рішення у справі *«І.Л.В. проти Румунії» (I.L.V. v. Romania)* (ухв.), 2010, §§ 37-47).

Процедурні вимоги

- У справах щодо стосунків особи з її чи його дітьми присутній обов'язок виявити особливу сумлінність, оскільки сплив часу може спричинити *de facto* вирішення питання (*«Аренс проти Німеччини» (Ahrens v. Germany)*, 2012, § 78). Це стосується й проваджень щодо судового встановлення батьківства (*«Папарріґопулос проти Греції» (Paparrigopoulos v. Greece)*, 2022, §§ 49-50).
- Що стосується свободи розсуду Держави, національна правова система, в межах якої позов про оскарження батьківства має попередній характер відносно проваджень зі встановлення батьківства, в принципі, могла вважатися сумісною з зобов'язаннями, що випливають зі статті 8. Водночас у контексті такої системи потрібно забезпечити захист інтересів особи, яка прагне визначити своє походження (*«Скальцо проти Італії» (Scalzo v. Italy)*, 2022, § 65).

Варті уваги приклади

- *«Крун та інші проти Нідерландів» (Kroon and Others v. the Netherlands)*, 1994: перше рішення, яким встановлено основні принципи, застосовні до проваджень щодо встановлення спорідненості;
- *«Г.М.Б. і К.М. проти Швейцарії» (G.M.B. and K.M. v. Switzerland)* (ухв.), 2001: відмова органів влади присвоїти дитині прізвище матері у випадку, коли подружжя мало прізвище чоловіка;
- *«Знамєнская проти Росії» (Znamenskaya v. Russia)*, 2005: Суд розглядає украй особливу ситуацію, що стосувалася реєстрації батьківства, яке не заперечувалося, щодо мертвонародженої дитини;
- *«Тавлі проти Туреччини» (Tavlı v. Turkey)*, 2006: відмова в повторному розгляді справи щодо оскарження батьківства у зв'язку з тим, що науковий прогрес (аналіз ДНК) не було визнано вагомою підставою для такого оскарження;
- *«Менендес Гарсія проти Іспанії» (Menéndez García v. Spain)* (ухв.), 2009: Суд розглядає новий аспект питання про визначення походження особи (встановлення «спорідненості з дідусем») і стверджує принцип, згідно з яким «інтерес у встановленні походження особи є неоднаковим залежно від ступеня спорідненості за висхідною лінією»;
- *«І.Л.В. проти Румунії» (I.L.V. v. Romania)* (ухв.), 2010: відмова зобов'язати матір та дитину пройти ДНК-тести для встановлення наукових доказів батьківства, оскільки це питання вже було вирішено в судовому порядку більше ніж за десять років до того;

- *«Паско проти Франції» (Pascaud v. France)*, 2011: це рішення містить приклад майнового аспекту, що часто неявно присутній у справах, пов'язаних із встановленням спорідненості;
- *«Крушкович проти Хорватії» (Krušković v. Croatia)*, 2011: перше рішення Суду, в якому розглядається питання щодо визнання батьківства чоловіком, позбавленим цивільної дієздатності;
- *«Лааксо проти Фінляндії» (Laakso v. Finland)*, 2013: застосування жорсткого строку для подачі позовів у справах щодо батьківства і, зокрема, відсутність будь-якої можливості врівноважити конкуруючі інтереси з боку національних судів;
- *«А.Л. проти Польщі» (A.L. v. Poland)*, 2014: оцінка дій заявника та його інтересу в спростуванні добровільно визнаного батьківства після проходження ДНК-тесту, — порівняйте з іншими спробами оскаржити батьківство: *«Міцці проти Мальти» (Mizzi v. Malta)*, 2006, *«Шофман проти Росії» (Shofman v. Russia)*, 2005, і *«Паулік проти Словаччини» (Paulík v. Slovakia)*, 2006;
- *«Манде проти Франції» (Mandet v. France)*, 2016: Суд розглядає вкрай особливу ситуацію, пов'язану зі зміною визнаного батьківства за клопотанням і на користь біологічного батька без згоди дитини;
- *«Р.Л. та інші проти Данії» (R.L. and Others v. Denmark)*, 2017: Суд докладно аналізує найкращі інтереси дитини та забезпечує справедливий баланс між її інтересами та інтересами інших залучених осіб (див. також рішення у справі *«Фрьоліх проти Німеччини» (Fröhlich v. Germany)*, 2018);
- *«Багнєвський проти Польщі» (Bagniewski v. Poland)*, 2018: роль ДНК-тестів (див. також рішення у справі *«Канонн проти Франції» (Canonne v. France)* (ухв.), 2015), зокрема щодо ДНК-тестів, проведених у позасудовому порядку;
- *«Міфсуд проти Мальти» (Mifsud v. Malta)*, 2019: обов'язкове взяття зразка ДНК чоловіка (заявника) шляхом букального мазка, на підставі припису суду, винесеного в межах провадження для встановлення спорідненості, ініційованого його ймовірною донькою;
- *«Чапин проти Туреччини» (Çapın v. Turkey)*, 2019: заявник прагнув домогтися судового визнання батьківства у віці сорока п'яти років. Інтерес особи в отриманні інформації, необхідної для усунення будь-якої невизначеності щодо його особистої ідентичності, не зникає з віком, а навпаки, зростає;
- *«Болєвич проти Сербії» (Boljević v. Serbia)*, 2020: сплив строку давності, що заважало проведенню ДНК-тесту на основі матеріалів, взятих у померлого чоловіка та перегляду остаточного рішення суду, що підтверджувало його заперечення батьківства, про яке заявник не знав і яке було прийнято до того, як стали доступними ДНК-тести;
- *«Койчев проти Болгарії» (Koychev v. Bulgaria)*, 2020: відхилення позову про оскарження батьківства на підставі інтересів дитини, яку визнав чоловік матері, без надання достатніх гарантій ймовірному біологічному батькові;
- *«Лаванши проти Швейцарії» (Lavanchy v. Switzerland)*, 2021: відмова національних судів зробити виняток щодо встановленого законодавством строку (один рік з дати досягнення повноліття) для встановлення спорідненості з батьком (див. також *«Ч.П. та М.Н. проти Франції» (C.P. and M.N. v. France)*, 2023);
- *«Ч.Е. та інші проти Франції» (C.E. and Others v. France)*, 2022: відмова національних судів визнати правові стосунки між дитиною та колишньою партнеркою її біологічної матері;

- *«Папарріґопулос проти Греції» (Paparrigopoulos v. Greece)*, 2022: батько зазнав дискримінації у зв'язку з винесенням рішення про батьківство, яке обмежувало його батьківські обов'язки; загальна тривалість провадження зі встановлення батьківства в судовому порядку досягла дев'яти років і чотирьох місяців;
- *«С.В. та інші проти Австрії» (S.W. and Others v. Austria)* (ухв.), 2022: розголошення особи прийомної матері у свідоцтві про народження дитини батьків однієї статі після всиновлення другою з матерів;
- *«Скальцо проти Італії» (Scalzo v. Italy)*, 2022: тривала неспроможність заявниці подати позов для встановлення батьківства з боку її біологічного батька через тривалість провадження щодо оскарження батьківства її ймовірного батька, внаслідок чого заявниця перебувала у стані тривалої невизначеності щодо її особистої ідентичності;
- *«О.Г. та Ґ.Г. проти Німеччини» (O.H. and G.H. v. Germany)*, 2023: право трансґендерного батька чи матері та його або її дитини на реєстрацію у свідоцтві про народження дитини статі батька чи матері, до якої він чи вона себе відносить, замість біологічної статі (див. також рішення у справі *«А.Г. та інші проти Німеччини» (A.H. and Others v. Germany)*, 2023).

Спорідненість відповідно до інших статей Конвенції

- *«Маркс проти Бельгії» (Marckx v. Belgium)*, 1979: дискримінація за ознакою народження в силу процедури встановлення спорідненості з матір'ю (стаття 14 у поєднанні зі статтею 8);
- *«Расмуссен проти Данії» (Rasmussen v. Denmark)*, 1984: різниця в поводженні між чоловіком і дружиною стосовно строків, встановлених для оскарження батьківства (стаття 14 у поєднанні зі статтями 6 і 8);
- *«Нюлунд проти Фінляндії» (Nylund v. Finland)* (ухв.), 1999: незастосовність статті 6;
- *«Мікулич проти Хорватії» (Mikulić v. Croatia)*, 2002: тривалість провадження щодо батьківства (§§ 44-46) (стаття 6);
- *«Хаас проти Нідерландів» (Haas v. the Netherlands)*, 2004: незастосовність статті 8 і статті 14;
- *«Міцці проти Мальти» (Mizzi v. Malta)*, 2006: неможливість подати позов про оскарження батьківства становила порушення права на доступ до суду (§§ 71-91) (стаття 6);
- *«Паулік проти Словакії» (Paulík v. Slovakia)*, 2006: дискримінація щодо батька, чиє батьківство було встановлено на підставі судової заяви про батьківство, порівняно з матерями та батьками, чиє батьківство було встановлено на інших підставах, у зв'язку з відсутністю правових засобів для оскарження свого батьківства (§§ 51-59) (стаття 14 у поєднанні зі статтею 8);
- *«Кузан і Фаццо проти Італії» (Cusan and Fazzo v. Italy)*, 2014: неспроможність подружньої пари присвоїти своїй законній дитині прізвище дружини (§§ 58-69) (стаття 14 у поєднанні зі статтею 8);
- *«Кох проти Польщі» (Koch v. Poland)* (ухв.), 2017: під час провадження за позовом про оскарження свого батьківства заявник отримав зразки ДНК із застосуванням сили (статті 6 і 8: зловживання правом на подання заяв);
- *«Йочева і Ганева проти Болгарії» (Yocheva and Ganeva v. Bulgaria)*, 2021: дискримінаційна відмова в наданні щомісячної грошової допомоги матері-одиначці,

яка виховувала неповнолітніх дітей невідомого батька (§§ 106-113, § 125) (стаття 14 у поєднанні зі статтею 8);

- *«Леон Мадрид проти Іспанії» (León Madrid v. Spain)*, 2021: під час реєстрації імені дитини прізвище батька автоматично передує прізвищу матері, якщо батьки не можуть дійти згоди, без урахування особливих обставин (§§ 60-72) (стаття 14 у поєднанні зі статтею 8);
- *«Папарріґопулос проти Греції» (Paparrigopoulos v. Greece)*, 2022: неспроможність батька дитини, народженої поза шлюбом, виконувати батьківські обов'язки без згоди матері попри те, що його батьківство було встановлено за результатами ДНК-тесту (§§ 38-42) (стаття 14 у поєднанні зі статтею 8).

Повторення загальних принципів

- *«Шофман проти Росії» (Shofman v. Russia)*, 2005, §§ 44-45, щодо оскарження спорідненості з батьком;
- *«Емоне та інші проти Швейцарії» (Emonet and Others v. Switzerland)*, 2007, §§ 33-36 і 63-68, щодо встановлення спорідненості з матір'ю;
- *«Фінікаріду проти Кіпру» (Phinikaridou v. Cyprus)*, 2007, §§ 45-48 і 51-52; *«Чапин проти Туреччини» (Çapın v. Turkey)*, §§ 53-61, 2019, і *«Лаванши проти Швейцарії» (Lavanchy v. Switzerland)*, 2021, §§ 33-34, щодо встановлення спорідненості з батьком за клопотанням дитини;
- *«Чавдаров проти Болгарії» (Chavdarov v. Bulgaria)*, 2010, §§ 36-40, щодо встановлення спорідненості з батьком за клопотанням (ймовірного) батька; див. також рішення у справі *«Марініс проти Греції» (Marinis v. Greece)*, 2014, § 70;
- *«Аренс проти Німеччини» (Ahrens v. Germany)*, 2012, §§ 58, 60-61, 63-64 і 74 щодо оскарження спорідненості з батьком за клопотанням (ймовірного) батька; див. також рішення у справі *«Кауцор проти Німеччини» (Kautzor v. Germany)*, 2012, §§ 77-79;
- *«Болєвич проти Сербії» (Boljević v. Serbia)*, 2020, §§ 53-56, щодо особи, яка ініціювала відновлення первинного провадження замість подання нового позову про щодо батьківства;
- *«Койчев проти Болгарії» (Koychev v. Bulgaria)*, 2020, §§ 56-58, щодо свободи розсуду у справах стосовно спорідненості з батьком.

КЛЮЧОВІ ПОСИЛАННЯ ІЗ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ

- *«Маркс проти Бельгії» (Marckx v. Belgium)*, № 6833/74, 13 червня 1979 року, серія A № 31 (порушення статті 8 і статті 14 у поєднанні зі статтею 8);
- *«Расмуссен проти Данії» (Rasmussen v. Denmark)*, № 8777/79, 28 листопад 1984 року, серія A № 87 (відсутність порушення статті 14 у поєднанні зі статтею 6 або статтею 8);
- *«Кіган проти Ірландії» (Keegan v. Ireland)*, № 16969/90, 26 травня 1994 року, серія A № 290 (порушення статті 8 і пункту 1 статті 6);
- *«Крун та інші проти Нідерландів» (Kroon and Others v. the Netherlands)*, № 18535/91, 27 жовтня 1994 року, серія A № 297-C (порушення статті 8; відсутність окремих питань згідно зі статтею 14 у поєднанні зі статтею 8);
- *«Нюлунд проти Фінляндії» (Nylund v. Finland)* (ухв.), № 27110/95, ЄСПЛ 1999-VI (стаття 14: неприйнятно — явно необґрунтовано; стаття 8, взята окремо і в поєднанні зі статтею 14: неприйнятно — явно необґрунтовано; стаття 6, взята окремо і в поєднанні зі статтею 14: неприйнятно — несумісно *ratione materiae*);
- *«Їлдирим проти Австрії» (Yildirim v. Austria)* (ухв.), № 34308/96, 19 жовтня 1999 року (стаття 8: неприйнятно — явно необґрунтовано; стаття 6: неприйнятно — несумісно *ratione materiae*);
- *«Г.М.Б. і К.М. проти Швейцарії» (G.M.B. and K.M. v. Switzerland)* (ухв.), № 36797/97, 27 вересня 2001 року (стаття 8 і стаття 14, взята в поєднанні зі статтею 8: неприйнятно — явно необґрунтовано);
- *«Мікулич проти Хорватії» (Mikulić v. Croatia)*, № 53176/99, ЄСПЛ 2002-I (порушення пункту 1 статті 6, статті 8 і статті 13 щодо скарги згідно з пунктом 1 статті 6);
- *«Юсеф проти Нідерландів» (Yousef v. the Netherlands)*, № 33711/96, ЄСПЛ 2002-VIII (відсутність порушення статті 8);
- *«Одьювр проти Франції» (Odièvre v. France)* [ВП], № 42326/98, ЄСПЛ 2003-III (відсутність порушення статті 8 і статті 14);
- *«Хаас проти Нідерландів» (Haas v. the Netherlands)*, № 36983/97, ЄСПЛ 2004-I (незастосовність статті 8, статті 13 і статті 14);
- *«Знамєнская проти Росії» (Znamenskaya v. Russia)*, № 77785/01, 02 червня 2005 року (порушення статті 8);
- *«Шофман проти Росії» (Shofman v. Russia)*, № 74826/01, 24 листопада 2005 року (порушення статті 8);
- *«Міцці проти Мальти» (Mizzi v. Malta)*, № 26111/02, ЄСПЛ 2006-I (витяги) (порушення пункту 1 статті 6, статті 8 та статті 14);
- *«Ружаньський проти Польщі» (Różański v. Poland)*, № 55339/00, 18 травня 2006 року (порушення статті 8);
- *«Яггі проти Швейцарії» (Jäggi v. Switzerland)*, № 58757/00, ЄСПЛ 2006-X (порушення статті 8; відсутність окремих питань згідно зі статтею 14);
- *«Паулік проти Словаччини» (Paulík v. Slovakia)*, № 10699/05, ЄСПЛ 2006-XI (витяги) (порушення статей 8 і 14; відсутність окремих питань згідно зі статтями 6 і 13);
- *«Тавлі проти Туреччини» (Tavlı v. Turkey)*, № 11449/02, 09 листопада 2006 року (порушення статті 8);
- *«Емоне та інші проти Швейцарії» (Emonet and Others v. Switzerland)*, № 39051/03, 13 грудня 2007 року (порушення статті 8);

- *«Фінікаріду проти Кіпру» (Phinikaridou v. Cyprus)*, № 23890/02, 20 грудня 2007 року (порушення статті 8; відсутність окремих питань згідно з пунктом 1 статті 6);
- *«Менендес Гарсія проти Іспанії» (Menéndez García v. Spain)* (ухв.), № 21046/07, 05 травня 2009 року (стаття 8: неприйнятно — явно необґрунтовано);
- *«Баклунд проти Фінляндії» (Backlund v. Finland)*, № 36498/05, § 37, 06 липня 2010 року (порушення статті 8);
- *«І.Л.В. проти Румунії» (I.L.V. v. Romania)* (ухв.), № 4901/04, 24 серпня 2010 року, (стаття 8: неприйнятно — явно необґрунтовано);
- *«Чавдаров проти Болгарії» (Chavdarov v. Bulgaria)*, № 3465/03, 21 грудня 2010 року (відсутність порушення статті 8);
- *«Паско проти Франції» (Pascaud v. France)*, № 19535/08, 16 червня 2011 року (порушення статті 8);
- *«Крушкович проти Хорватії» (Krušković v. Croatia)*, № 46185/08, 21 червня 2011 року (порушення статті 8);
- *«А.М.М. проти Румунії» (A.M.M. v. Romania)*, № 2151/10, 14 лютого 2012 року (порушення статті 8);
- *«Аренс проти Німеччини» (Ahrens v. Germany)*, № 45071/09, 22 березня 2012 року (відсутність порушення статті 8 і відсутність порушення статті 14 у поєднанні зі статтею 8);
- *«Кауцор проти Німеччини» (Kautzor v. Germany)*, № 23338/09, 22 березня 2012 року (відсутність порушення статті 8 і відсутність порушення статті 14 у поєднанні зі статтею 8);
- *«Лааксо проти Фінляндії» (Laakso v. Finland)*, № 7361/05, 15 січня 2013 року (порушення статті 8);
- *«Кузан і Фаццо проти Італії» (Cusan and Fazzo v. Italy)*, № 77/07, 07 січня 2014 року (порушення статті 14 у поєднанні зі статтею 8);
- *«А.Л. проти Польщі» (A.L. v. Poland)*, № 28609/08, 18 лютого 2014 року (відсутність порушення статті 8);
- *«Марініс проти Греції» (Marinis v. Greece)*, № 3004/10, 9 жовтня 2014 року (відсутність порушення статті 8 і відсутність порушення статті 14 у поєднанні зі статтею 8);
- *«Канонн проти Франції» (Canonne v. France)* (ухв.), № 22037/13, 02 червня 2015 року (стаття 8: неприйнятно — явно необґрунтовано);
- *«Манде проти Франції» (Mandet v. France)*, № 30955/12, 14 січня 2016 року (відсутність порушення статті 8);
- *«Л.Д. і П.К. проти Болгарії» (L.D. and P.K. v. Bulgaria)*, №№ 7949/11 та 45522/13, 08 грудня 2016 року (порушення статті 8);
- *«Р.Л. та інші проти Данії» (R.L. and Others v. Denmark)*, № 52629/11, 07 березня 2017 року (порушення статті 8);
- *«Кох проти Польщі» (Koch v. Poland)* (ухв)., № 15005/11, 07 березня 2017 року (стаття 8: неприйнятно — зловживання правом подання заяв згідно зі статтею 17 і підпунктом «а» пункту 3 статті 35) — порівняйте і зіставте з рішенням у справі *«А.Л. проти Польщі» (A.L. v. Poland)*, № 28609/08, 18 лютого 2014 року, §§ 44-49, стаття 8);
- *«Сілва та Мондін Коррея проти Португалії» (Silva and Mondim Correia v. Portugal)*, №№ 72105/14 та 20415/15, 03 жовтня 2017 року (відсутність порушення статті 8);
- *«Багнєвський проти Польщі» (Bagniewski v. Poland)*, № 28475/14, 31 травня 2018 року (відсутність порушення статті 8);

- *«Фрьоліх проти Німеччини» (Fröhlich v. Germany)*, № 16112/15, 26 липня 2018 року (відсутність порушення статті 8);
- *«Міфсуд проти Мальти» (Mifsud v. Malta)*, № 62257/15, 29 січня 2019 року (відсутність порушення статті 8);
- *«Чапин проти Туреччини» (Çapın v. Turkey)*, № 44690/09, 15 жовтня 2019 року (порушення статті 8);
- *«Болєвич проти Сербії» (Boljević v. Serbia)*, № 47443/14, 16 червня 2020 року (порушення статті 8);
- *«Койчев проти Болгарії» (Koychev v. Bulgaria)*, № 32495/15, 13 жовтня 2020 року (порушення статті 8);
- *«Йочева і Ганева проти Болгарії» (Yocheva and Ganeva v. Bulgaria)*, №№ 18592/15 та 43863/15, 11 травня 2021 року (порушення статті 14 у поєднанні зі статтею 8);
- *«Лаванши проти Швейцарії» (Lavanchy v. Switzerland)*, № 69997/17, 19 жовтня 2021 року (відсутність порушення статті 8);
- *«Леон Мадрид проти Іспанії» (León Madrid v. Spain)*, № 30306/13, 26 жовтня 2021 року (порушення статті 14 у поєднанні зі статтею 8);
- *«Ч.Е. та інші проти Франції» (C.E. and Others v. France)*, №№ 29775/18 та 29693/19, 24 березня 2022 року (відсутність порушення статті 8);
- *«Папарріґопулос проти Греції» (Paparrigopoulos v. Greece)*, № 61657/16, 30 червня 2022 року (порушення статті 14 у поєднанні зі статтею 8; порушення статті 8; відсутність потреби в розгляді скарг згідно зі статтями 6 і 13);
- *«С.В. та інші проти Австрії» (S.W. and Others v. Austria)* (ухв.), № 1928/19, 06 вересня 2022 року (стаття 8 і стаття 14 у поєднанні зі статтею 8: неприйнятно — явно необґрунтовано);
- *«Скальцо проти Італії» (Scalzo v. Italy)*, № 8790/21, 06 грудня 2022 року (порушення статті 8);
- *«О.Г. та Ґ.Г. проти Німеччини» (O.H. and G.H. v. Germany)*, №№ 53568/18 та 54741/18, 04 квітня 2023 року (відсутність порушення статті 8);
- *«А.Г. та інші проти Німеччини» (A.H. and Others v. Germany)*, № 7246/20, 04 квітня 2023 року (відсутність порушення статті 8);
- *«Ч.П. та М.Н. проти Франції» (C.P. and M.N. v. France)*, №№ 56513/17 та 56515/17, 2023 (відсутність порушення статті 8);
- *«Шер'є проти Франції» (Cherrier v. France)*, № 18843/20, 30 січня 2024 року (відсутність порушення статті 8).